Templed Asesiad o’r Effaith ar Gydraddoldeb – Rhan 1

Teitl y polisi a’i ddiben (amlinelliad cryno):	**Canllawiau Anstatudol ar gyfer Awdurdodau Lleol ar Addysg Ddewisol yn y Cartref**
Enw’r swyddog:	**Gemma Wilks**
Adran:	**AdAS – Cymorth i Ddysgwyr**
Dyddiad:	**29 Ebrill, 2015**
Llofnod:	

1. Rhowch ddisgrifiad cryno o’r polisi/penderfyniad.
Er enghraifft, beth yw amcan cyffredinol y polisi/penderfyniad, beth yw’r nodau a bennwyd (yn cynnwys pwy yw’r buddiolwyr arfaethedig), disgrifiad bras o sut y cyflawnir hyn, beth fydd yn mesur llwyddiant, a’r amserlen ar gyfer cyflawni hyn?

Cyhoeddodd y Gweinidog Addysg a Sgiliau mewn datganiad ysgrifenedig yng ngwanwyn 2014 fod angen gwybodaeth fwy diweddar am y gymuned Addysg Ddewisol yn y Cartref yng Nghymru, a bod angen diweddaru ac adnewyddu’r canllawiau presennol ynglŷn ag Addysg Ddewisol yn y Cartref. Cynhelir ymgynghoriad ynglŷn â’r canllawiau anstatudol a fydd yn para am wyth wythnos, a rhagwelir y bydd y canllawiau terfynol yn cael eu cyhoeddi ym mis Medi 2015.

Bwriedir i’r canllawiau fod o fudd i’r canlynol:

- Plant sy’n derbyn addysg yn y cartref a’u teuluoedd (gan gynnwys Teuluoedd Sipsiwn a Theithwyr, lleiafrifoedd ethnig a phlant ag anghenion addysgol arbennig);

- Awdurdodau lleol;

- Sefydliadau â chyfrifoldeb dros blant.

2. Mae dyletswydd gyfreithiol arnom i ymgysylltu â phobl â nodweddion gwarchodedig o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010 (gweler Atodiad A o’r canllawiau ar yr Asesiad o’r Effaith ar Gydraddoldeb) y nodir eu bod yn berthnasol i’r polisi. Pa gamau a roddwyd ar waith gennych i ymgysylltu â rhanddeiliaid, yn fewnol ac yn allanol?

Ystyrir y gymuned Addysg Ddewisol yn y Cartref yn grŵp amrywiol dros ben o deuluoedd ac oherwydd hynny ymdrechwyd i sicrhau bod y broses ymgysylltu mor gynhwysol â phosibl. Crëwyd gwe-ddolen ac arolwg a’u dosbarthu i bob awdurdod lleol er mwyn iddynt eu cynnig i gymunedau Sipsiwn a Theithwyr ym mhob ardal. Dosbarthwyd y ddolen hefyd i Wasanaethau Addysg Teithwyr Awdurdodau Lleol, ac fe’i hanfonwyd ymlaen at gymunedau Sipsiwn a Theithwyr ledled Cymru. Yn ogystal, anfonwyd arolygon at brosiectau lleol ar gyfer Sipsiwn a Theithwyr, i’w rhannu â theuluoedd Sipsiwn a Theithwyr a adnabyddir yn lleol.

Yn ogystal â’r atebion a ddaeth i law drwy’r we-ddolen a’r arolygon, cynhaliwyd cyfweliadau wyneb yn wyneb a dros y ffôn ar draws ardaloedd deg awdurdod lleol. Trefnwyd llawer o’r cyfweliadau ar y cyd â chydgysylltwyr lleol Addysg Ddewisol yn y Cartref yr awdurdodau lleol.

Cynhaliwyd cyfweliadau hefyd â nifer bach o sefydliadau rhanddeiliaid allweddol. Mae’r rhain yn cynnwys swyddfa Comisiynydd Plant Cymru, Cymdeithas Cyfarwyddwyr Addysg Cymru (CCAC), Achub y Plant a SNAP Cymru.

Trwy geisio barn nifer mawr o rieni a phlant Addysg Ddewisol yn y Cartref, roeddem yn gobeithio cael gwell syniad o'r prif broblemau mewn cysylltiad ag Addysg Ddewisol yn y Cartref, er mwyn helpu i lywio'r broses o ddatblygu'r canllawiau newydd.

Bydd ymgynghoriad â'r cyhoedd ynglŷn â'r canllawiau newydd ym mis Mai 2015 a bydd fersiwn hawdd ei deall ac addas ar gyfer pobl ifanc yn cael ei chyhoeddi ar yr un pryd.

3. Rhaid i chi seilio eich penderfyniadau ar dystiolaeth gadarn. Pa sail dystiolaeth a ddefnyddiwyd gennych? Rhestrwch ffynhonnell y dystiolaeth e.e. Arolwg Cenedlaethol Cymru. A ystyriwch chi fod y dystiolaeth yn gryf, yn foddhaol neu'n wan ac a oes yna fylchau yn y dystiolaeth?

Darparodd y broses ymgysylltu a ddisgrifiwyd yng nghwestiwn 2 y sail dystiolaeth ar gyfer datblygu'r canllawiau newydd.

Cafodd yr arolwg gwe-ddolen dderbyniad da; cwblhawyd arolwg y rhieni gan 354 o oedolion, a chwblhawyd yr arolwg gan 97 o blant a phobl ifanc. Er mwyn sicrhau dealltwriaeth drwyadl a thrylwyr o'r profiad o Addysg Ddewisol yn y Cartref mewn perthynas â'r canllawiau, cynhaliwyd 72 o gyfweliadau wyneb yn wyneb, gydag 13 arall yn cael eu cyfweld dros y ffôn. Aethom ati hefyd i gynnal arolwg o gydgysylltwyr Addysg Ddewisol yn y Cartref awdurdodau lleol. Roedd yn well gan rai cydgysylltwyr gynnal yr arolwg drwy gyfweliad ffôn. Roedd hyn yn caniatáu trafodaeth fwy manwl o'r problemau a wynebir gan awdurdodau lleol mewn cysylltiad ag Addysg Ddewisol yn y Cartref. Yn ogystal, trwy gydol y cyfnod ymgysylltu hwn, fe wnaethom gyfarfod â nifer o gydgysylltwyr Addysg Ddewisol yn y Cartref awdurdodau lleol yn unigol ac yn rhan o gyfarfodydd a fforymau mwy er mwyn cael gwrando ar eu sylwadau am Addysg Ddewisol yn y Cartref, a'u deall.

Bydd crynodeb o'r broses ymgysylltu a'i chanfyddiadau yn cael ei chyhoeddi gyda'r canllawiau terfynol ym mis Medi 2015.

Mae'n bwysig nodi unrhyw gyfleoedd a welsoch a allai wella neu hyrwyddo cydraddoldeb.

Effaith

Cwblhewch yr adran nesaf i ddangos sut y gallai'r polisi / penderfyniad / arfer hwn effeithio (yn gadarnhaol neu'n negyddol) ar y grwpiau gwarchodedig o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010 (gweler y canllawiau ar yr Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb am ragor o wybodaeth).
Nid yw diffyg tystiolaeth yn rheswm dros *beidio* â symud ymlaen i gynnal Asesiad. Tynnwch sylw at unrhyw fylchau a welsoch yn y dystiolaeth. Dywedwch a yw'n fwriad gennych i lenwi'r bylchau hyn, ac os felly, sut.

4.1 A ydych chi'n credu y bydd y polisi / penderfyniad / arfer hwn yn cael effaith gadarnhaol neu negyddol ar bobl oherwydd eu hoed?

Oed	Cadarnhaol	Negyddol	Dim / Dibwys	Rhesymau dros eich penderfyniad (yn cynnwys tystiolaeth) / Sut y gallai effeithio?
Plant a phobl ifanc hyd at 18 oed	X			Mae'r ddogfen arfaethedig hon wedi'i thargedu'n benodol at awdurdodau lleol â'r bwriad o roi cyngor ac arweiniad ar wella eu cefnogaeth barhaus ar gyfer plant a phobl ifanc sy'n derbyn Addysg Ddewisol yn y Cartref.
Pobl 18- 50 oed			X	
Pobl hŷn (50+)			X	

4.2 Oherwydd eu bod yn anabl?

Nam	Cadarnhaol	Negyddol	Dim /	Rhesymau dros eich penderfyniad (yn cynnwys tystiolaeth) / Sut

			Dibwys	y gallai effeithio?
Nam ar y golwg	X			Er bod y gymuned Addysg Ddewisol yn y Cartref yn amrywiol, nododd 31% o rieni a ymatebodd yn ystod y broses ymgysylltu, fod anallu ysgol i ddarparu ar gyfer Angen Addysgol Arbennig eu plentyn yn ffactor yn eu penderfyniad i ddarparu Addysg Ddewisol yn y Cartref
Nam ar y clyw	X			Er bod y gymuned Addysg Ddewisol yn y Cartref yn amrywiol, nododd 31% o rieni a ymatebodd yn ystod y broses ymgysylltu, fod anallu ysgol i ddarparu ar gyfer Angen Addysgol Arbennig eu plentyn yn ffactor yn eu penderfyniad i ddarparu Addysg Ddewisol yn y Cartref
Anabledd corfforol	X			Er bod y gymuned Addysg Ddewisol yn y Cartref yn amrywiol, nododd 31% o rieni a ymatebodd yn ystod y broses ymgysylltu, fod anallu ysgol i ddarparu ar gyfer Angen Addysgol Arbennig eu plentyn yn ffactor yn eu penderfyniad i ddarparu Addysg Ddewisol yn y Cartref
Anabledd dysgu	X			Er bod y gymuned Addysg Ddewisol yn y Cartref yn amrywiol, nododd 31% o rieni a ymatebodd yn ystod y broses ymgysylltu, fod anallu ysgol i ddarparu ar gyfer Angen Addysgol Arbennig eu plentyn yn ffactor yn eu penderfyniad i ddarparu Addysg Ddewisol yn y Cartref
Problem iechyd meddwl	X			Er bod y gymuned Addysg Ddewisol yn y Cartref yn amrywiol, nododd 31% o rieni a ymatebodd yn ystod y broses ymgysylltu, fod anallu ysgol i ddarparu ar gyfer Angen Addysgol Arbennig eu plentyn yn ffactor yn eu penderfyniad i ddarparu Addysg Ddewisol yn y Cartref
Namau eraill	X			Er bod y gymuned Addysg Ddewisol yn y Cartref yn amrywiol, nododd 31% o rieni a ymatebodd yn ystod y broses ymgysylltu, fod anallu ysgol i ddarparu ar gyfer Angen Addysgol Arbennig eu plentyn yn ffactor yn eu penderfyniad i ddarparu Addysg Ddewisol yn y Cartref

4.3 Oherwydd eu rhyw (dyn neu ddynes)?

Rhyw	Cadarnhaol	Negyddol	Dim / Dibwys	Rhesymau dros eich penderfyniad (yn cynnwys tystiolaeth)/ Sut y gallai effeithio?
Gwryw			X	
Benyw			X	

4.4 Oherwydd eu bod yn drawsrywiol?

Trawsrywiol	Cadarnhaol	Negyddol	Dim / Dibwys	Rhesymau dros eich penderfyniad (yn cynnwys tystiolaeth) / Sut y gallai effeithio?
Trawsrywiol			X	

4.5 Oherwydd eu priodas neu bartneriaeth sifil?

Priodas a Phartneriaeth Sifil	Cadarnhaol	Negyddol	Dim / Dibwys	Rhesymau dros eich penderfyniad (yn cynnwys tystiolaeth)/ Sut y gallai effeithio?
Priodas			X	
Partneriaeth Sifil			X	

4.6 Oherwydd eu beichiogrwydd neu famolaeth?

Beichiogrwydd a Mamolaeth	Cadarnhaol	Negyddol	Dim / Dibwys	Rhesymau dros eich penderfyniad (yn cynnwys tystiolaeth)/ Sut y gallai effeithio?
Beichiogrwydd			X	
Mamolaeth (y cyfnod ar ôl geni)			X	

4.7 Oherwydd eu hil?

Hil	Cadarnhaol	Negyddol	Dim / Dibwys	Rhesymau dros eich penderfyniad (yn cynnwys tystiolaeth)/ Sut y gallai effeithio?
Pobl o leiafrif ethnig (e.e. Asiaidd, Du)	X			Mae'r gymuned Addysg Ddewisol yn y Cartref yng Nghymru'n amrywiol, ac mae cyfran yn dod o gymunedau lleiafrifol ethnig sydd wedi dewis peidio â dilyn llwybr addysg y brif ffrwd, a hynny am resymau diwylliannol, crefyddol, ideolegol neu athronyddol o bosibl. Bydd y canllawiau anstatudol hyn yn helpu awdurdodau lleol i gefnogi'r teuluoedd sy'n dewis addysgu yn y cartref yn well.

Tarddiad Cenedlaethol (e.e. Cymreig, Seisnig)	X			Mae'r gymuned Addysg Ddewisol yn y Cartref yng Nghymru'n amrywiol, ac mae cyfran ohonynt o darddiad cenedlaethol, sydd wedi dewis peidio â dilyn llwybr addysg y brif ffrwd am nifer o resymau, gan gynnwys rhesymau diwylliannol, crefyddol, ideolegol neu athronyddol o bosibl. Bydd y canllawiau anstatudol hyn yn helpu awdurdodau lleol i gefnogi'r teuluoedd sy'n dewis addysgu yn y cartref yn well.
Ceiswyr Lloches a Ffoaduriaid			X	
Sipsiwn a Theithwyr	X			Mae'r gymuned Addysg Ddewisol yn y Cartref yng Nghymru'n amrywiol, ac mae cyfran yn dod o'r gymuned Sipsiwn a Theithwyr sydd wedi dewis peidio â dilyn llwybr addysg y brif ffrwd, a hynny am resymau diwylliannol, crefyddol, ideolegol neu athronyddol o bosibl. Bydd y canllawiau anstatudol hyn yn helpu awdurdodau lleol i gefnogi'r teuluoedd sy'n dewis addysgu yn y cartref yn well.
Mudwyr			X	
Eraill			X	

4.8 Oherwydd eu crefydd a'u cred neu ddiffyg cred?

Crefydd a chred neu ddiffyg cred	Cadarnhaol	Negyddol	Dim / Dibwys	Rhesymau dros eich penderfyniad (yn cynnwys tystiolaeth) / Sut y gallai effeithio?

Gwahanol grwpiau crefyddol yn cynnwys Mwslimiaid, Iddewon, Cristnogion, Sikhiaid, Bwdhyddion, Hindŵiaid, Eraill (nodwch)			X	
Cred e.e. Dyneiddwyr			X	
Diffyg cred			X	

4.9 Oherwydd eu cyfeiriadedd rhywiol?

Cyfeiriadedd Rhywiol	Cadarnhaol	Negyddol	Dim / Dibwys	Rhesymau dros eich penderfyniad (yn cynnwys tystiolaeth) / Sut y gallai effeithio?
Dynion hoyw			X	
Lesbiaid			X	
Deurywiol			X	

4.10 A ydych chi'n credu y bydd y polisi hwn yn cael effaith gadarnhaol neu negyddol ar hawliau dynol pobl?

Gweler pwynt 1.4 o Atodiad A yr Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb – Canllawiau ar ddod o hyd i wybodaeth bellach am Hawliau Dynol.

Hawliau Dynol	Cadarnhaol	Negyddol	Dim / Dibwys	Rhesymau dros eich penderfyniad (yn cynnwys tystiolaeth) / Sut y gallai effeithio?
Hawliau Dynol yn cynnwys Deddf Hawliau Dynol a Chonfensiynau'r Cenhedloedd Unedig	X			Cwblhawyd Asesiad Effaith ar Hawliau Plant ar wahân mewn cysylltiad â Chonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn.

Os ydych chi wedi nodi unrhyw effeithiau (ac eithrio rhai dibwys), cadarnhaol neu negyddol, ar unrhyw grŵp â nodweddion gwarchodedig, llenwch Ran 2.

Os na cheir unrhyw effeithiau cadarnhaol na negyddol, neu os ceir rhai dibwys yn unig, ewch yn syth i Ran 2 a llofnodwch yr Asesiad.

Asesiad o’r Effaith ar Gydraddoldeb – Rhan 2

1. Gan adeiladu ar y dystiolaeth a gasgloch ac a ystyriwyd gennych yn Rhan 1, ystyriwch y canlynol:

Sut y gallai, neu sut y mae’r polisi’n helpu i wella / hyrwyddo cyfle cyfartal? Er enghraifft, mesurau cadarnhaol a luniwyd i fynd i’r afael ag anfantais a chyrraedd gwahanol gymunedau neu grwpiau gwarchodedig?
Bydd y canllawiau anstatudol yn helpu awdurdodau lleol i ddarparu cefnogaeth effeithiol i blant a phobl ifanc a’u teuluoedd, sydd yn dilyn Addysg Ddewisol yn y Cartref, a thrwy hynny helpu i hybu ac annog cyrhaeddiad addysgol y dysgwyr hynny. Mae’r grwpiau gwarchodedig y disgwylir iddynt elwa ar y canllawiau hyn yn cynnwys Teuluoedd Sipsiwn a Theithwyr, lleiafrifoedd ethnig a phlant ag anghenion addysgol arbennig. Mae effeithiau cadarnhaol posibl ar blant a phobl ifanc a’u teuluoedd yn cynnwys: • Mwy o eglurdeb ynglŷn â deddfwriaeth yn ymwneud ag addysg yn y cartref; • Mwy o eglurdeb ynglŷn â hawliau, swyddogaethau a chyfrifoldebau awdurdodau lleol o ran addysg yn y cartref; • Agwedd fwy cyson ar draws Cymru ynglŷn â sut y mae awdurdodau lleol yn cydgysylltu â theuluoedd sy’n addysgu yn y cartref gan osgoi ‘loteri cod post’ – bydd yn nod gan y canllawiau i dynnu sylw at arfer da ar ran awdurdodau lleol; • Eglurdeb ynglŷn â pha gymorth sydd ar gael iddynt gan awdurdodau lleol.
Sut y gallai / sut y mae’r polisi / penderfyniad yn helpu i ddileu gwahaniaethu anghyfreithlon, aflonyddu neu erledigaeth?
Nod y canllawiau hyn yw helpu awdurdodau lleol i ddarparu cymorth effeithiol. Dogfen anstatudol yw hon ac mae’n annhebygol o gael unrhyw effaith ar wahaniaethu, aflonyddu neu erledigaeth anghyfreithlon posibl.
Sut y gallai / sut y mae’r polisi’n effeithio ar wella / hyrwyddo cysylltiadau da a chydlyniant cymunedol ehangach?

Mae'r canllawiau hyn yn datblygu ac yn disodli'r canllawiau'n ymdrin ag Addysg Ddewisol yn y Cartref a oedd wedi'u cynnwys o fewn Canllawiau Cynnwys a Chynorthwyo Disgyblion Llywodraeth Cymru a gyhoeddwyd yn 2006. Mae'n ceisio helpu i feithrin consensws ac ymddiriedaeth rhwng awdurdodau lleol a theuluoedd Addysg Ddewisol yn y Cartref yng Nghymru, ac i ddatblygu proses ymgysylltu gadarnhaol a chefnogaeth addas.

2. Cryfhau'r polisi

Os yw'r polisi'n debygol o gael effaith negyddol (niweidiol) ar unrhyw un o'r grwpiau gwarchodedig neu ar gysylltiadau da, beth yw'r rhesymau am hyn? **Pa newidiadau / camau ymarferol allai helpu i leihau neu gael gwared ar unrhyw effeithiau negyddol a nodwyd yn Rhan 1?**
Amherthnasol
Os na roddir unrhyw gamau ar waith i ddileu neu liniaru effaith negyddol / niweidiol, rhowch resymau pam. **(Cofiwch, os ydych chi wedi canfod gwahaniaethu anghyfreithlon (uniongyrchol neu bosibl) o ganlyniad i'r polisi, rhaid newid neu adolygu'r polisi.)**
Amherthnasol

3. Monitro, gwerthuso ac adolygu

Sut yr ewch chi ati i fonitro effaith ac effeithiolrwydd y polisi? Rhestrwch fanylion unrhyw waith dilynol sy'n mynd i gael ei gyflawni mewn perthynas â'r polisi (e.e. ymgynghoriadau, monitro penodol ac ati).
Cyhoeddir y canllawiau drafft ar gyfer ymgynghori â'r cyhoedd ym mis Mai 2015. Bydd yr ymatebion i'r ymgynghoriad yn cael eu hystyried cyn cyhoeddi'r canllawiau terfynol ym mis Medi 2015. Byddwn yn monitro ac yn mesur effeithiolrwydd y canllawiau anstatudol drwy sicrhau deialog ac ymgysylltu parhaus ag awdurdodau lleol a rhanddeiliaid Addysg Ddewisol yn y Cartref ledled Cymru.

Bydd canlyniadau pob asesiad o effaith lle mae'r effaith yn sylweddol yn cael eu cyhoeddi ar wefan Llywodraeth Cymru.
Bydd yr Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb hwn a'r Asesiad o'r Effaith ar Hawliau Plant yn cael eu cyhoeddi ar yr un pryd â'r ddogfen ymgynghori â'r cyhoedd.

4. Datganiad

Nid yw'r polisi'n effeithio'n sylweddol ar faterion cydraddoldeb

Y swyddog sy'n cyflawni'r Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb
Enw:
Gemma Wilks
Adran:
Yr Adran Addysg a Sgiliau
Dyddiad:
29 Ebrill 2015
Llofnod:
Pennaeth Adran (Llofnod)
Enw:
Emma Williams
Teitl swydd ac adran:
Pennaeth yr Is-adran Cymorth i Ddysgwyr – yr Adran Addysg a Sgiliau
Dyddiad:
Llofnod:
Dyddiad Adolygu: Mis Medi 2015